

ZPRÁVY Z PÓLU

jaro 2021

Unikátní přístroj umožní
bezpečně testovat památky

Hlavní dopravní tahy
na severovýchodě Prahy
dostaly nové osvětlení

Komunitní centrum
propojuje světy lidí
s handicapem a bez něj

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Titul

Zprávy z pólu, bulletin
Operačního programu Praha – pól růstu ČR
1. vydání roku 2021

Vydává

Hlavní město Praha
Magistrát hlavního města Prahy
Odbor evropských fondů
Rytířská 406/10
110 00 Praha 1

Redakční rada

Hana Šmídová
Petra Kačírková
Tereza Aronová

Grafika

Václav Zemek
Fotografie:
DP hl.m.Prahy, TSK hl.m.Prahy
MMP, Jan Vrána, FÚ AV ČR
Borůvka Praha o.p.s., Země lidí o.p.s.
Vizualizace: Škoda Electric a.s.
wikipedia.org, pixabay.com, vlastní archiv

Počet stran

60
Copyright: Hlavní město Praha ©

Rok vydání 2021

Tento projekt je financován z Evropských
strukturálních a investičních fondů prostřednictvím
Operačního programu Praha – pól růstu ČR

obsah

20

Při testování v novém zařízení nebude
památkám hrozit poškození

32

Nové osvětlení zvýšilo bezpečnost
hlavních tahů na severovýchodě Prahy

44

Komunitní centrum na Vyšehradě
pomáhá handicapovaným
zapojit se do běžného života

Obsah

Fakta o OP PPR.....	5
Výzvy OP PPR.....	6
Aktuality	7
Rok s pandemií: pochopení, vstřícnost i spravedlnost.....	16
Nový přístroj umožní bezpečně testovat památky	20
Dopravní tepny v severovýchodní části Prahy dostaly nové osvětlení.....	32
Komunitní centrum propojuje světy lidí s postižením a bez něj.....	44
Metodické okénko.....	56

Vážení kolegové, milí čtenáři,

je to už rok, co čelíme velmi složité situaci a vám všem – kolegům i příjemcům a žadatelům o podporu z našeho programu – patří velký dík. Dík za to, že navzdory dlouhodobému zmrazení veřejného života stále hledáte cesty a možnosti, jak pokračovat v tom, co jsme společně začali. Díky tomu náš program funguje a může i dnes pomáhat tam, kde je to skutečně potřeba. Souhrn toho, co se v programu v uplynulém období událo a co se chystá, máte nyní před sebou.

Kromě tradičních rubrik se základními údaji vám na následujících stránkách přiblížíme několik úspěšných projektů, jak těch, z jejichž výsledků se už můžeme těšit, tak i těch, které se teprve rozjíždějí. Do druhé zmíněné kategorie patří například pořízení tří desítek přísně ekologických vozidel - elektrobusů a trolejbusů, které již zanedlouho svezou první cestující na pražských autobusových linkách.

Životní prostředí je ústředním motivem i dalšího, již realizovaného projektu, kterým je náhrada zastaralých sodíkových výbojek LED svítidly v rozsáhlé části Prahy. Kromě významných úspor energie je jeho přínosem i zvýšení bezpečnosti provozu na nyní mnohem lépe osvětlených klíčových dopravních tazích na severovýchodě města.

Každého obdivovatele pražských památek pak jistě potěší projekt, na jehož konci bude světově unikátní zařízení, schopné otestovat cenné historické předměty bez rizika jejich poškození.

Na přístroj, který vyvíjejí experti Fyzikálního ústavu Akademie věd ČR, se již těší pracovníci muzeí a galerií, a to jistě ne jen těch pražských.

Nakonec vás zavedeme na Vyšehrad, do komunitního centra zaměřeného na podporu handicapovaných. Ačkoli hned loni v březnu muselo toto zařízení většinu svých aktivit přerušit, jeho zaměstnanci ani klienti nerezignovali, ale naopak se sami zapojili do pomoci jiným tím, že doma šili roušky a rozvázeli je potřebným.

Dovolte mi, abych vám popřál v rámci možností příjemné jaro.

Ing. Karel Andrlé

ředitel Odboru evropských fondů MHMP

fakta o OP PPR

OP PPR: Uzavřeny smlouvy již na 1367 projektů

Celkem 1444 z 2257 projektů předložených do Operačního programu Praha - půl růstu ČR až dosud schválili pražští zastupitelé. Žádosti o dotace mířily do celkem 55 výzev, které byly až dosud v pražském operačním programu vyhlášeny. Celkové způsobilé výdaje schválených projektů včetně dvou projektů technické pomoci dosáhly téměř 10,5 miliardy korun. K 1. březnu byly uzavřeny smlouvy ve výši 8,7 miliardy korun celkových způsobilých výdajů, a to u 1367 projektů včetně dvou projektů technické pomoci.

Nejvíce projektů, a sice 1113 z 1567 předložených, schválilo pražské zastupitelstvo v 21 výzvách vyhlášených v rámci prioritní osy 4 Vzdělávání a vzdělanost a podpora zaměstnanosti. Na tuto prioritní osu je vyčleněno více jak 2,9 miliardy korun, celkové způsobilé výdaje projektů dosud schválených ZHMP činí více než 3 miliardy korun. Smlouvy byly uzavřeny u 1069 projektů, a to ve výši více jak 2,7 miliardy korun celkových způsobilých výdajů.

Celkem 225 z 527 předložených projektů schválili pražští zastupitelé v deseti výzvách vyhlášených v prioritní ose 3 Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě. Celková alokace této osy činí 1,3 miliardy korun, celkové způsobilé výdaje schválených projektů přesahují 1,3 miliardy korun. Smlouvy byly uzavřeny u 207 projektů, a to ve výši více než 1,1 miliardy korun celkových způsobilých výdajů.

Celkem 77 ze 125 předložených projektů schválilo ZHMP ve 13 výzvách vyhlášených v prioritní ose 1 Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací. Celková alokace této osy převyšuje tři miliardy korun, celkové způsobilé výdaje projektů zatím schválených pražskými zastupiteli převýšily 3,5 miliardy korun. Smlouvy byly uzavřeny u 63 projektů, a sice ve výši přesahující 2,7 miliardy korun celkových způsobilých výdajů včetně podpory prostřednictvím finančních nástrojů.

Celkem 30 ze 40 podaných projektů schválilo ZHMP v 11 výzvách vyhlášených v prioritní ose 2 Udržitelná mobilita a energetické úspory. Celková alokace této osy je 2,7 miliardy korun, celkové způsobilé výdaje projektů schválených ZHMP převýšily dvě miliardy korun. Uzavřeny byly smlouvy ve výši téměř 1,6 miliardy korun celkových způsobilých výdajů, a to u 27 projektů.

Projekty je možné podávat do čtyř výzev

V pražském operačním programu jsou v současnosti otevřeny čtyři výzvy k podávání projektů, a to s celkovou vyčleněnou částkou 909 milionů korun. Jedna z těchto výzev, výzva s číslem 57, se uzavírá právě dnes. Před pár dny se naopak v první prioritní ose, zaměřené na posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, otevřela nová výzva s číslem 60. Poslední výzva v programu by měla být vyhlášena v září.

Podporovanou aktivitou nově otevřené výzvy číslo 60 s celkovou alokací 250 milionů korun je uskutečnění

veřejné zakázky v režimu inovačního partnerství postupem podle zákona. Inovační partnerství představuje postup hledání inovativního řešení pro potřeby veřejného zadavatele, který mu umožňuje vybrat partnery (dodavatele) na základě zadávacího řízení, a to s cílem nechat je rozvíjet inovativní řešení na míru přesně podle jeho požadavků. Cílem výzvy je stimulace inovační poptávky veřejného sektoru (resp. městské samosprávy) vůči výzkumným organizacím a podnikům a jejich konsorciím.

Pravděpodobně poslední výzvou v pražském operačním programu bude výzva s číslem 59, s jejímž vyhlášením se počítá na 14. září. Cílem výzvy s alokací deset milionů korun bude zvýšení dostupnosti zařízení a péče o děti.

O podporu svých projektů budou zájemci moci žádat od letošního 14. října do 14. června příštího roku.

OTEVŘENÉ VÝZVY OPERAČNÍHO PROGRAMU PRAHA - PÓL RŮSTU ČR

Výzva	Název výzvy	Alokace výzvy	Vyhlášení výzvy	Ukončení příjmu žádostí
33	Energetické úspory v městské veřejné dopravě	280 000 000 Kč	14. 1. 2020	28. 1. 2022
46	Podpora sociálních služeb, komunitního života a sociálního bydlení	279 000 000 Kč	18. 2. 2020	23. 6. 2021
57	Navýšení kapacity předškolního vzdělávání a zařízení pro poskytování péče o děti III	100 000 000 Kč	15. 9. 2020	15. 3. 2021
60	Inovační poptávka veřejného sektoru IV	250 000 000 Kč	2. 2. 2021	26. 5. 2021

Do pražských ulic vyjedou nové elektrobusesy a trolejbusy

Už za necelý rok se na dvou pražských linkách objeví nové elektrobusesy, nedlouho poté převezmou obsluhu další linky trolejbusů. Zařadit do každodenní přepravy cestujících v hlavním městě tichá a přísně ekologická vozidla umožní podpora z pražského operačního programu.

Finanční podporu dvou projektů za více než půl miliardy korun, díky nimž se vozový park Dopravního podniku hlavního města Prahy (DPP) rozšíří o 14 elektrobusesů a 15 kloubových bateriových trolejbusů, schválili před necelým měsícem pražští zastupitelé. DPP uhradí 15 procent způsobilých nákladů, zbývajících 85 procent poskytne pražský operační program.

„Pražský dopravce patří k podnikům mimořádně postiženým dopady pandemie covid-19, a protože chceme, aby se Praha nových ekologických vozidel ve veřejné dopravě dočkala co nejdříve, rozhodli jsme se z nevyužití alokace programu zvýšit podporu těchto projektů tak, aby spoluúčast dopravního podniku mohla být co nejnižší,” řekl Karel Andrlé, ředitel magistrátního odboru evropských fondů, který je řídicím orgánem programu.

Oba projekty jsou počátkem plánovaného postupného nahrazování městských autobusů s dieselvými motory ekologičtějšími vozidly na alternativní pohon. V roce 2030 by elektřina měla pohánět už třetinu ze zhruba 1160 autobusů, které nyní dopravní podnik v Praze provozuje a které každoročně

Nový elektrobuses Škoda E-CITY.

spálí více než 30 milionů litrů nafty. Autobusy v hlavním městě jezdí na 141 linkách, které dohromady měří téměř 1800 kilometrů.

První elektrobuses, pořízené spolu s nabíjecí infrastrukturou v rámci podpořeného projektu za celkem 210 milionů korun, plánuje dopravní podnik nasazovat na linku číslo 154,

První elektrobuses budou nasazeny na linkách číslo 154 a 213.

kteřá obsluhuje jihovýchodní části Prahy. Její trasa vede od stanice metra Strašnická přes Zahradní Město, Záběhlice, Hostivař, Horní Měcholupy, Petrovice, Háje a Chodov ke studentským kolejím na Jižním Městě, měří 21 kilometrů, je na ní 37 zastávek a jízdní doba činí 57 minut. Protože bývá vytižená a vede členitým terénem, dosahuje spotřeba

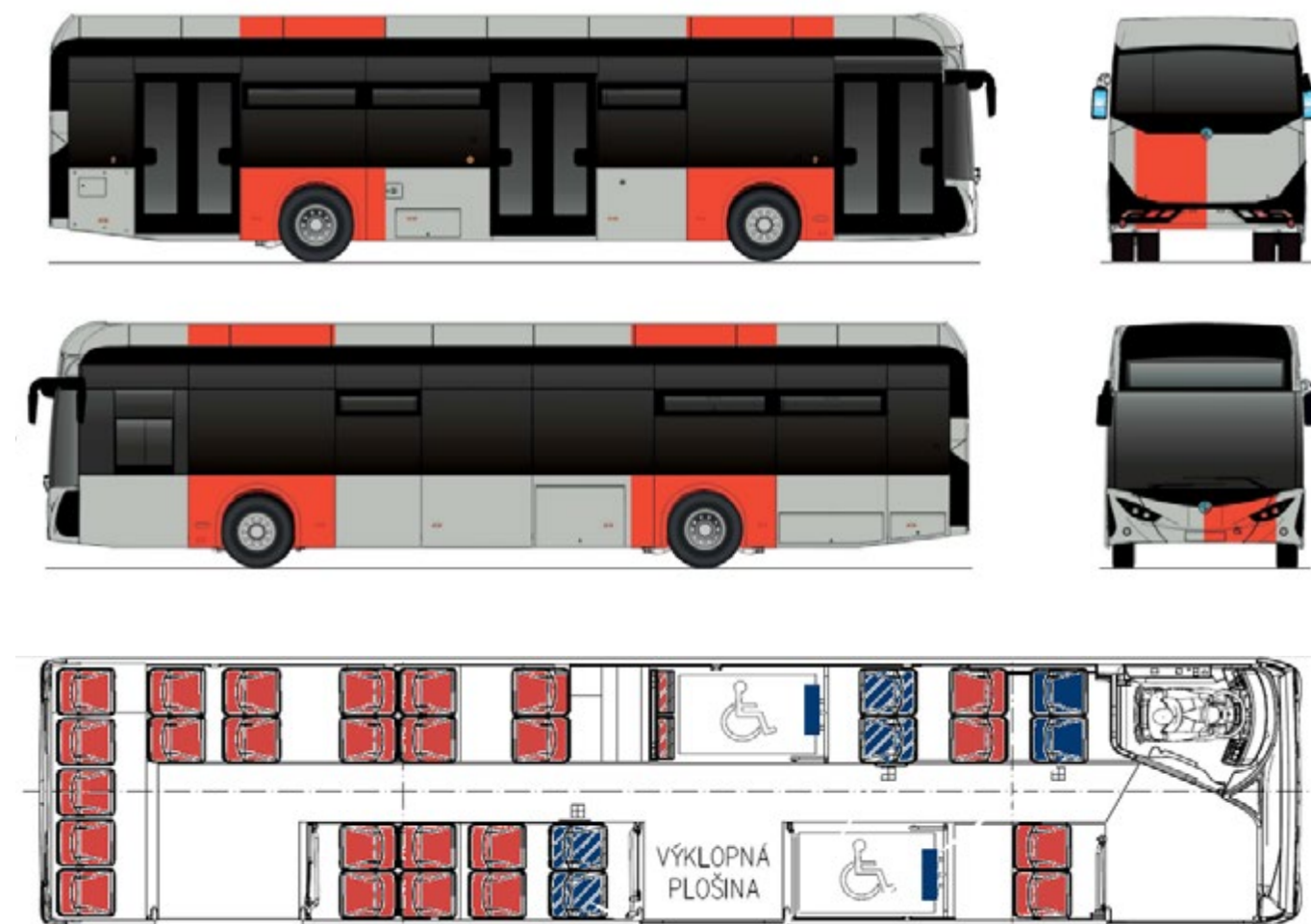
nafty u autobusu jedoucího na této trase zhruba 41,5 litru na 100 kilometrů. Kromě hluku tak linka své okolí zatěžuje i značnými emisemi. Mimo linky 154 budou nové elektrobuses jezdit také na lince 213, vedoucí od stanice metra Želivského, kolem Slavie, přes Bohdalec, Spořilov, kolem Chodovské tvrze, přes Opatov, Háje, Nové Pitkovice na Nádraží Uhřetěves.

Už brzy budeme v pražských ulicích potkávat Elektrobus Škoda E'CITY. Dostane červeno-šedou barvu.

„První elektrobus Škoda E-City už v nových barvách PID bychom veřejnosti rádi představili ještě letos na konci prosince. Nový elektrobus musí nicméně před nasazením do provozu absolvovat zkoušky a homologaci, musíme ho zaregistrovat

na silničním správním úřadu a především na něj vyškolit řidiče. První cestující by se v něm mohli svést v rámci zkušebního provozu v lednu 2022 a o měsíc později, zhruba v polovině února, předpokládáme nasazení všech 14 nových vozidel

Vizualizace exteriéru a interiéru nového elektrobusu Škoda E-CITY určeného pro Prahu.

do plného provozu. Paralelně s nákupem nových elektrobusů pro ně připravujeme nabíjecí infrastrukturu v garáži Vršovice a na konečných zastávkách Strašnická a Želivského, kterou

letos chceme dokončit, aby vše bylo připraveno pro jejich plné nasazení do provozu,” řekl Jan Barchánek, vedoucí jednotky Provoz Autobusy DPP.

Palubní deska a interiér elektrobusu.

Elektrobusy pro Prahu nyní montuje společnost Škoda Electric, která zvítězila ve veřejné zakázce, loni vypsané DPP. Nová vozidla jsou nízkopodlažní, mají standardní délku dvanáct metrů, garantovaný dojezd v běžném městském provozu s použitím klimatizace, či topení 100 kilometrů, přepravní kapacitu 69 cestujících a jsou zcela bezemisní, protože na elektrický pohon funguje i jejich topení a klimatizace.

Trolejbus v Praze nyní slouží jen k zaškolování řidičů.

Cestující, kteří používají vytíženou autobusovou linku číslo 140, se díky podpoře druhého projektu s předpokládanými způsobilými výdaji ve výši 306 milionů korun mohou těšit na patnáct bateriových kloubových trolejbusů. Nová vozidla, jejichž dodavatel rovněž vzejde z nyní připravované veřejné zakázky, nahradí kloubové autobusy s naftovým pohonem na trase vedoucí z Palmovky přes Prosek, Letňany a Čakovice do Miškovic. Trasa měří 11,5 kilometru, je na ní 23 zastávek

a jízdní doba činí 31 minut. Část trasy v Prosecké ulici tvoří prudké stoupání, spotřeba nafty na 100 kilometrů zde dosahuje zhruba 52 litrů, což rovněž znamená nemalou produkci emisí do okolí.

„Nedojde-li k výraznějším komplikacím, trolejbusy by na lince 140 mohly cestující začít přepravovat již koncem příštího roku,” řekl Michal Andelek, projektový manažer DPP, který má v podniku na starosti přípravu projektů elektrifikace autobusových linek.

Bateriové trolejbusy spojují přednosti trolejbusů a elektrobusů. V úsecích s trolejovým vedením využívají přímé napájení z troleje a zároveň dochází k nabíjení trakčních baterií. Trolejové vedení není nutno budovat v celé trase, je zásadní především v kopcovitých, energeticky náročných úsecích, nebo tam, kde ho mohou využívat i vozidla dalších linek. V úsecích, které jsou bez trolejového vedení, využívá trolejbus energii z baterií. Lze se tak vyhnout komplikovaným místům na křižovatkách či nízkých podjezdech. Bateriové trolejbusy jsou tak operativnější a díky tiššímu a zcela bezemisnímu provozu i vlnnější ke svému okolí.

Dopravní podnik má v současnosti jediný, více než dvacet let starý trolejbus. Zanedlouho získá a nasadí do provozu zcela nové.

Strakonické ulici uleví rozšíření úzkého úseku

Od poloviny července příštího roku by se autobusy ani vozy záchranářů, jedoucí po Strakonické ulici ve směru do centra, už neměly dostávat do potíží. Problematický úsek mezi zastávkou Dostihová a Barrandovský most, kde často vznikají kolony, se díky podpoře z pražského operačního programu dočká rozšíření a vznikne zde nový pruh, vyhrazený právě pro vozidla MHD a IZS.

Kolony v problematickém úseku pomůže odstranit jeho rozšíření.

Projekt na rozšíření Strakonické ulice s předpokládanými výdaji 420 milionů korun v únoru schválili pražští zastupitelé a před týdnem začaly stavební práce. Necelé tři kilometry dlouhý zmíněný úsek silnice neumožňuje vyčlenit pro vozy MHD samostatný jízdní pruh bez současného snížení počtu ostatních pruhů. Autobusy zde proto často čekají v kolonách a do potíží se mohou dostat i sanitky, vozidla hasičů či policie.

V rámci projektu stavbaři silnici rozšíří pomocí úpravy svahů, výstavby opěrných zdí a přeložek inženýrských sítí, včetně vybudování nové dešťové kanalizace. Počítá se také s novým podchodem pro chodce.

„Stavba bude koordinována s již probíhající sanací a budoucí kompletní rekonstrukcí nosné konstrukce Barrandovského mostu. Práce jsou rozděleny do několika etap, doprava bude vždy zajištěna dvěma zúženými jízdními pruhy, přičemž ten levý bude široký dva metry. Rychlost jízdy zde bude snížena na padesát kilometrů v hodině. Místo cyklostezky A1, která k části úseku přiléhá, bude možné v koordinaci se stavbou železničního koridoru využít objízdnou trasu po cyklostezce A111. Ukončení prací a uvedení úseku do plného provozu je plánováno na červenec příštího roku,“ řekla mluvčí Technické správy komunikací hlavního města Prahy Barbora Lišková.

Stavební práce na silnici již začaly.

Karel Andrlé

ředitel Odboru evropských fondů
MHMP

Rok s pandemií: pochopení, vstřícnost i spravedlnost

Od vyhlášení prvního nouzového stavu uplynul v těchto dnech právě rok. Jak toto období ovlivnilo fungování pražského operačního programu, jsme se zeptali ředitele jeho řídicího orgánu, magistrátního odboru evropských fondů, Karla Andrlého.

Jaký dopad měly neustále se měnící podmínky na finišující pražský operační program?

Jednoduché to samozřejmě nebylo a není pro nikoho, pro nás, ani pro žadatele a příjemce. Na jedné straně máte pandemii a s ní spojený strach o své blízké, na druhé straně pracovní závazky, které musíte plnit. Nicméně jsem přesvědčený, že jsme zachovali chladnou hlavu a postupovali metodicky i lidsky, tedy vstřícně, tak, aby naši žadatelé a příjemci měli i přes nepřehlednou situaci vždy přesné a relevantní informace, jak postupovat. Už loni v březnu jsme po jednání s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a Evropskou komisí přikročili k prvním opatřením a doporučovali jsme příjemcům cesty k minimalizaci nezpůsobilých výdajů. Po celou dobu pandemie přistupujeme k žadatelům a příjemcům stejně, jako jsme přistupovali vždy, jako k partnerům, od kterých si prostřednictvím projektů objednáваме veřejnou službu. Současná situace staví i nás do zcela nových pozic, ale díky úsilí nejen všech zaměstnanců odboru, ale i díky podpoře vedení magistrátu jsme se postupně adaptovali a posouváme se dále.

Jak střídající se období uvolnění a opětovného zpřísnění vládních opatření dolehla na příjemce dotací z programu? Kde byla, či je situace nejsložitější?

Zpočátku jsme měli obtíže především na základních a středních školách, v sociálních podnicích a komunitních centrech, kde zničehonic „vypadla“ cílová skupina. Jednotlivé aktivity byly buď zakázány, nebo se jich lidé v obavě z nákazy nechtěli účastnit. Pedagogičtí pracovníci nemohli odjet na stáže, nemohla probíhat školení,

**Ve školách, v sociálních firmách
a v komunitních centrech vypadly
celé cílové skupiny. Podmínky
pro realizaci těchto projektů
bylo nutné upravovat.**

ani přímá práce s cílovou skupinou. Ohroženy byly i dětské skupiny, protože je rodiče z mnoha důvodů přestali využívat. Loni v dubnu jsme proto vydali metodický dopis, který umožňoval pozastavit lhůtu pro zahájení projektu, případně přerušit provoz v době jeho udržitelnosti. U některých výdajů, do té doby striktně nezpůsobilých, jsme umožnili považovat je za způsobilé a nárokovat je v rámci projektu. Potvrdili jsme, že koronavirus lze pokládat za okolnost, kvůli níž je možné u veřejných zakázek změnit smlouvu s dodavatelem. U jednotkových projektů zaměřených na dětské skupiny jsme kvůli koronaviru zavedli možnost snížit počet dnů pro výpočet obsazenosti. Nižší počet dětí ve fungujících skupinách by se tak neměl negativně projevit na výši finanční podpory.

V říjnu, na počátku druhé vlny, jsme pak umožnili vykazovat výukové nebo prezenční aktivity rovněž prostřednictvím vzdálených přístupů a online řešení. Nyní připravujeme revizi Pravidel pro žadatele a příjemce OP PPR, v níž bude v souvislosti s koronavirem upravena definice vyšší moci. V některých typech projektů se nám potíže objevují až nyní a souvisejí především se zpoždováním výběrových řízení nebo dodávek služeb.

Zároveň je ale třeba říct, že ne všechny projektové těžkosti jsou způsobeny koronavirem a že ne vždy příjemce neměl na jejich řešení žádný vliv. K projektům a jejich potřebám proto přistupujeme sice individuálně a s pochopením, ale samozřejmě v mezích metodiky a pravidel.

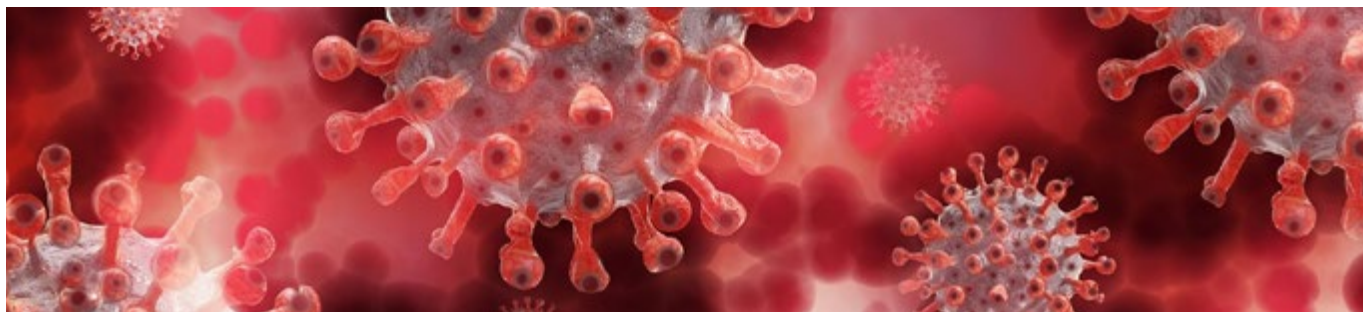
Pandemie koronaviru výrazně změnila původní zacílení finančních prostředků, které před rokem v programu zbývaly. Kam peníze nově plynuly?

Když jsme zjistili, že protiepidemická opatření budou mít dlouhodobý dopad na celý pražský podnikatelský sektor,

V souvislosti s koronavirem Pravidla pro žadatele a příjemce OP PPR nově upraví definici vyšší moci.

zvažovali jsme, jak upravit podmínky našeho programu a poskytnout podporu mimo rámec standardních výzev. V této situaci nám Evropská komise vyšla maximálně vstříc a my jsme během několika turbulentních dubnových dnů připravili program COVID Praha. Uvolnili jsme do něj 600 milionů korun a pražští malí a střední podnikatelé dostali příležitost požádat prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky o záruku za úvěr, z něhož mohli hradit mzdy, energie, nájemné, dodavatelsko-odběratelské faktury a další.

Dále jsme se rozhodli Dopravnímu podniku hlavního města Prahy, který loni utrpěl miliardové ztráty a ani letošní vyhlídky bohužel nejsou lepší, navýšit z nevyužitých alokací programu podporu poskytnutou na nákup elektrobuses a trolejbusů tak, aby spolufinancování ze strany této městské organizace bylo co nejnižší. I v době pandemie je nezbytné myslet na klimatickou změnu a podporou dvou plně elektrifikovaných linek a vyřazením části naftových autobusů z pražské dopravy náš program rozhodně přispěje ke zlepšení zdejšího životního prostředí.

Asi nikdo si v polovině loňského března neuměl představit, že za rok bude situace ještě mnohem vážnější. Jak program funguje v podmínkách tvrdého lockdownu?

Museli jsme se přizpůsobit. Magistrát nám jako zaměstnavatel nyní umožňuje využívat home-office, takže jediná, byť velká, změna je, že se nepotkáváme v kancelářích. Samozřejmě nám to chybí, protože spolu často diskutujeme nejen o pracovních záležitostech, což nám pomáhá utřídit si myšlenky a názory, ale i o těch osobních. Všichni ovšem fungujeme na sto procent a jsme si k dispozici jak vzájemně mezi sebou, tak i směrem k našim žadatelům a příjemcům. Ale rozhodně se těšíme, až se opět sejdeme a budeme spolu moci mluvit z očí do očí.

Dotkl se covid-19 i samotných pracovníků odboru?

Samozřejmě se nás dotkl. Stejně jako všem ostatním lidem v podstatě na celém světě i nám koronavirus zásadně změnil každodenní pracovní i soukromý život. Máme strach o rodiče, prarodiče, nemůžeme se vídat s přáteli, mnozí z nás se museli přeskolit na domácí učitele. Bylo mezi námi i několik pozitivně testovaných kolegů, ale snažíme se dodržovat veškerá opatření, takže vždy šlo o izolované případy. Společně bojujeme a já bych tímto chtěl velice poděkovat všem svým kolegům, kteří se dokázali situaci přizpůsobit a i nadále odvádějí perfektní práci.

Laserem řízené protony umožní bezpečně testovat památky

Naprosto unikátní technologii, s jejímž využitím bude možné bez rizika poškození analyzovat památkově chráněné objekty či sbírkové předměty, vyvíjejí experti Fyzikálního ústavu Akademie věd ČR. Klíčové pro zařízení, vznikající s podporou z pražského operačního programu, je využití protonů urychlených laserem.

Praha patří mezi dvě desítky nejnavštěvovanějších měst světa, hlavním důvodem jsou právě zdejší pamětihodnosti. Je tu více než dva tisíce kulturních památek, bezmála pět desítek národních kulturních památek, jedna památka UNESCO, sídlí tu řada muzeí a galerií. Aby odborníci dokázali všechny tyto cenné předměty dobře chránit a správně restaurovat, potřebují o nich získávat přesné

informace. V posledních desetiletích se předměty památkového dědictví testují především tzv. destruktivními metodami, spojenými s odebráním vzorku pro fyzikální či chemickou analýzu. Kromě většího, či menšího poškození zkoumaného předmětu však tento způsob může být také nedostatečný (např. kvůli heterogenitě předmětu) a často i fakticky neproveditelný.

Unikátní zařízení vyvíjejí experti Fyzikálního ústavu AV ČR.

Bezpečné metody s limity

Na vícero evropských pracovištích jsou již dostupné neinvazivní testovací metody, s jejichž pomocí lze získat informaci o chemickém složení předmětu a určit tak například jeho pravost, původ či vhodný způsob ochrany a restaurování. Tyto metody však většinou využívají rentgenové záření,

jímž lze často zkoumat pouze konečnou povrchovou vrstvu předmětu, navíc s omezenou přesností a bez prostorového rozlišení. Další nedestruktivní metody mohou místo rentgenového záření využívat například urychlené protony, což mimo jiné umožňuje nahlédnout i do hlubších vrstev, avšak i tyto metody mají svá úskalí.

Sbírky Národní galerie Praha čítají bezmála 400 tisíc předmětů. Od roku 1976 je sídlem NGP Veletřní palác.

Národní galerie Praha má ve správě šest pražských budov, mimo jiné i palác Kinských a Valdštejnskou jízdárnu.

Předměty se zpravidla testují konvenčně urychlenými protony ve vakuové komoře, kde je může poškodit změna tlaku, navíc je jejich velikost limitována rozměry této komory. Protože s využitím konvenčního zdroje urychlených částic je extrémně složité vyvinout přenosné zařízení, je nutné památky

k analýze dopravit z muzeí a galerií do vědeckého zařízení. Testování pak u sbírkových předmětů prodražují vysoké náklady na jejich pojištění a převoz, kterému také musí předcházet náročný úřední proces nutný k tomu, aby vůbec mohly být zapůjčeny.

Interiér historického objektu hlavní budovy Muzea hlavního města Prahy na Florenci nyní prochází rekonstrukcí.

Muzeum spravuje sedm objektů, například dům U Zlatého prstenu.

Jsou zde expozice Praha Karla IV. a Praha 1606.

České a italské know-how

Světovou špičkou v nedestruktivním testování památek (nejen) za využití konvenčně urychlených částic je Istituto Nazionale di Fisica Nucleare (INFN) v italské Katánii. Právě s tímto pracovištěm dlouhodobě spolupracují experti jednoho z center Fyzikálního ústavu Akademie věd ČR, specializovaného na laserový výzkum. Centrum bude provozovat mimo jiné i nejintenzivnější laserový systém na světě. Díky ultravysokým špičkovým výkonům dosahujícím až deseti petawat, i díky jiným důležitým parametrům ostatních laserů, využívají vědci ze zemí Evropské unie tyto systémy jako jedinečný zdroj záření a svazků urychlených částic pro výzkum nejen v oblasti fyziky a vědy o materiálech, ale také v biomedicině, laboratorní astrofyzice a dalších oborech.

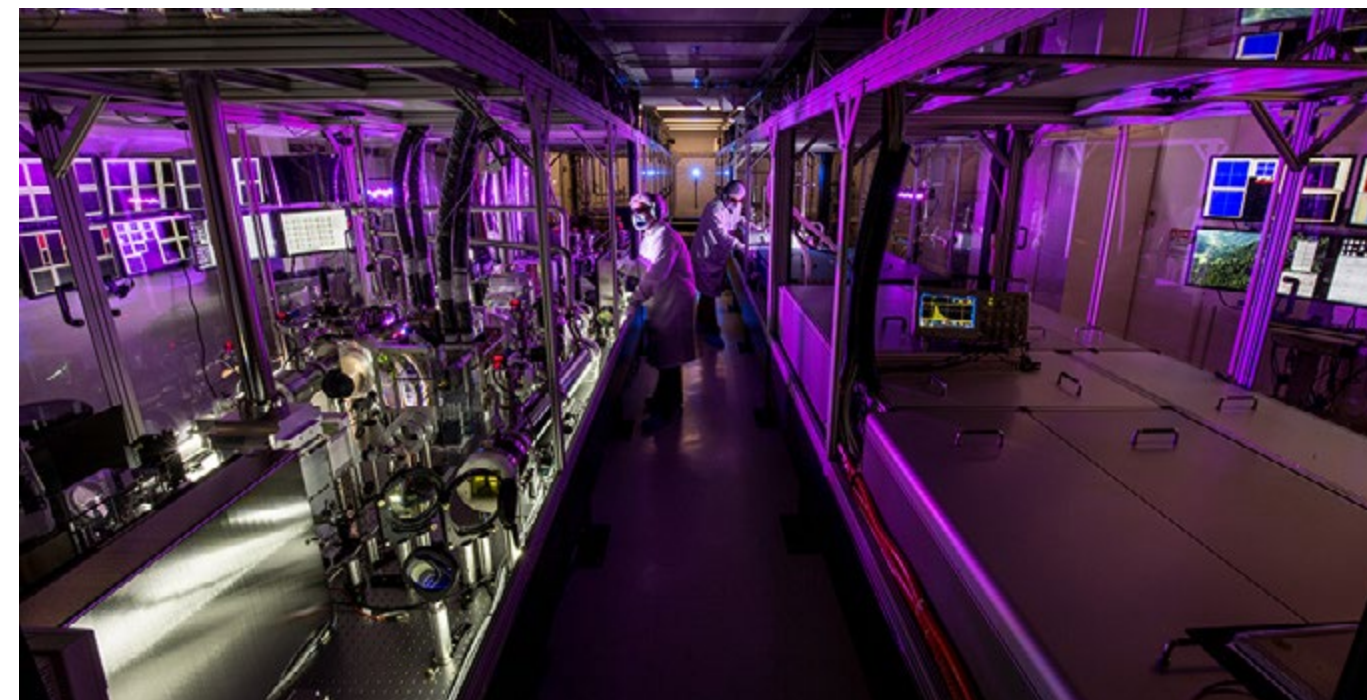
Použitý laserový systém využívá k čerpání nejjasnější diody na světě.

Při vývoji unikátního zařízení vědci využívají mimořádně výkonný laserový systém L3 HAPLS.

Před dvěma lety toto výzkumné centrum zahájilo první etapu projektu, na jehož konci má být vůbec první použití laserem urychlených protonů pro testování památek v České republice a v rámci jedné z použitých metod, metody (D)PAA - (Deep) Proton Activation Analysis, dokonce i na světě.

Projekt, který získal z pražského operačního programu podporu ve výši téměř 21 milionů korun, propojuje unikátní laserové technologie českého centra s prozatím dvěma metodami testování památek - s PIXE (Proton Induced X-ray Emission) a již zmíněnou (D)PAA, vyvinutou v italském institutu. Obě metody budou však nově implementovány na laserem řízený zdroj, což přinese mnohé výhody.

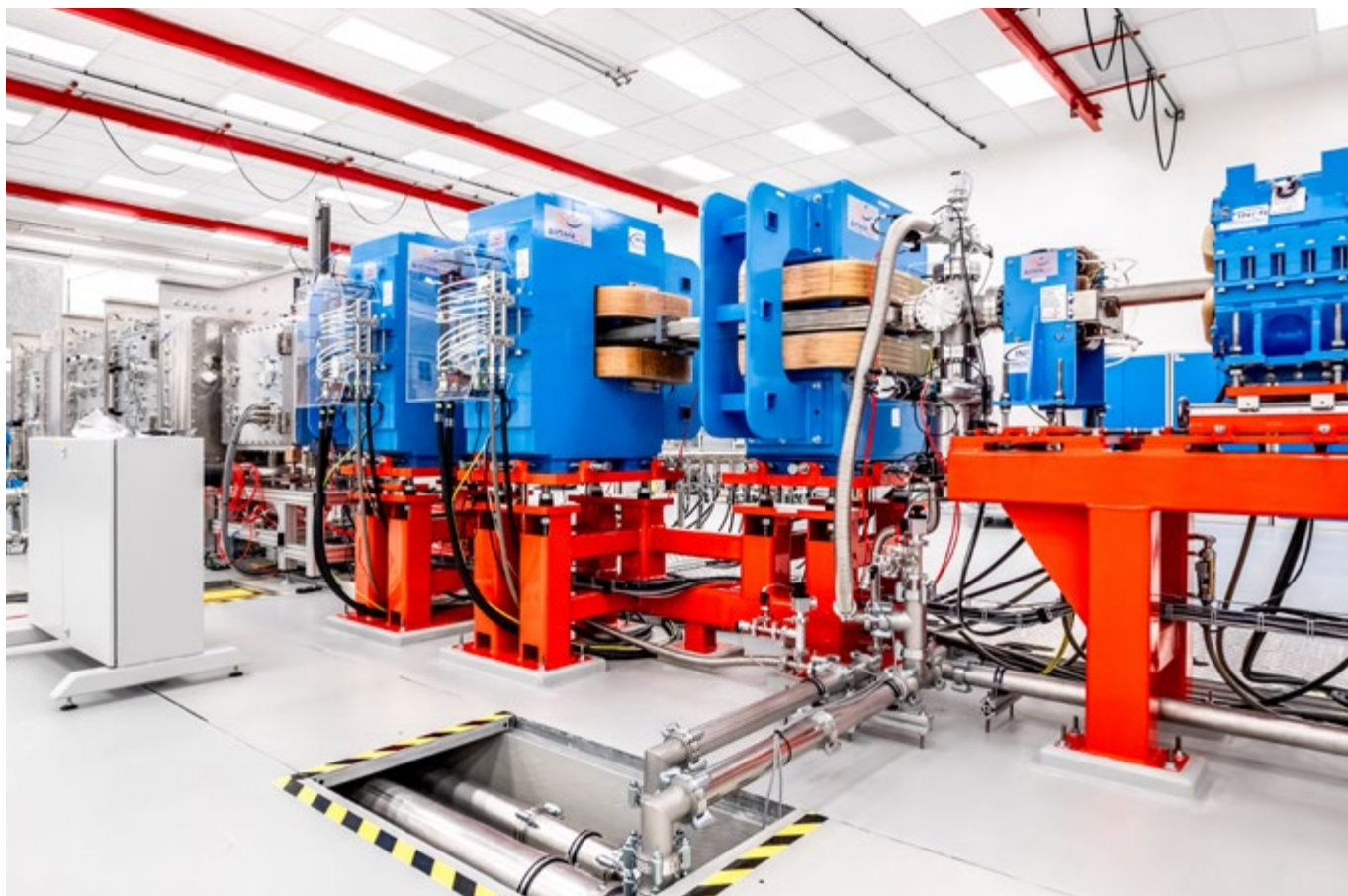

Petawattový systém L3 HAPLS dokáže střílet až desetkrát za sekundu impulsem dlouhým pouhých 30 fs.

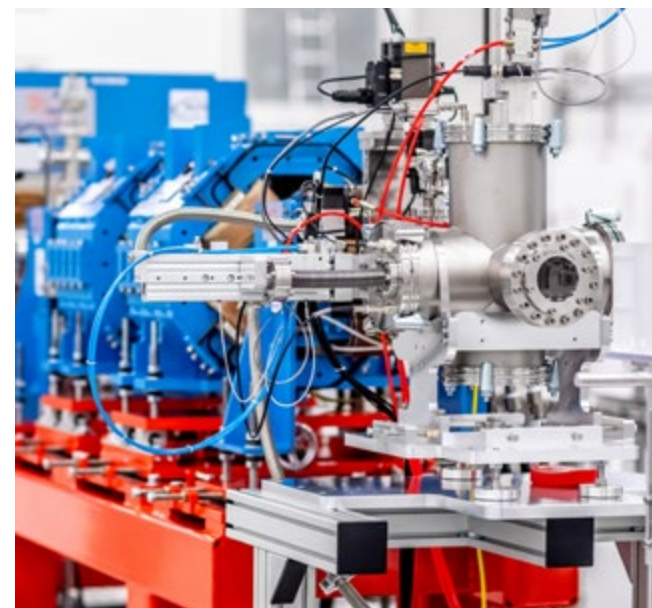
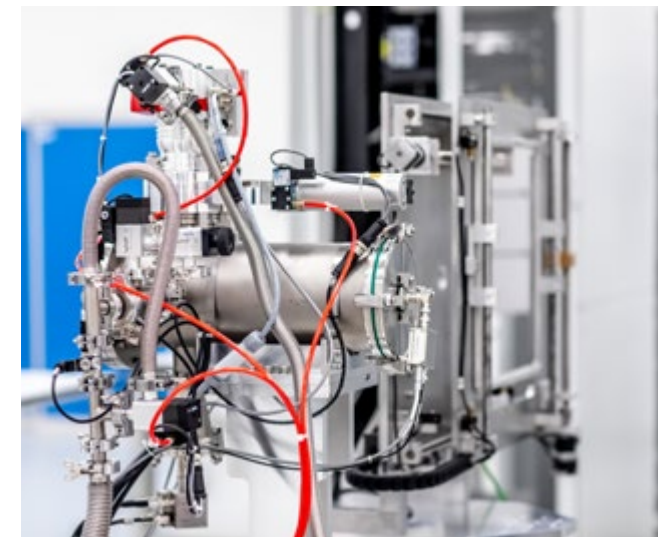
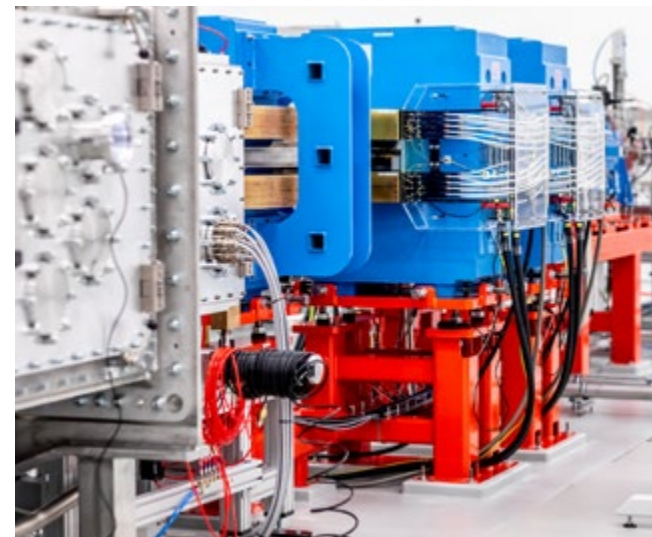
Světový unikát

„Testování laserem řízenou metodou PIXE umožňuje získat informace o chemickém složení povrchové vrstvy zkoumaného předmětu za běžného atmosférického tlaku a bez omezení velikostí předmětu. Upravená metoda (D)PAA pak představuje světově unikátní využití laserového zdroje urychlených částic

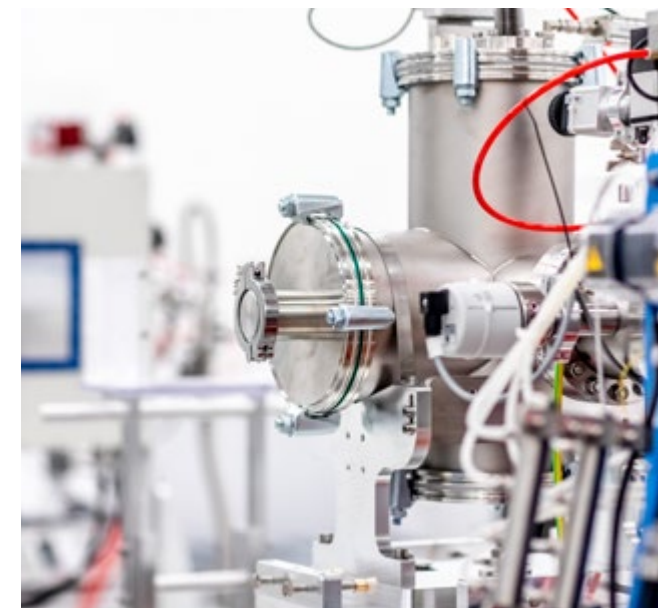
a umožní testování pouze vnitřní hmoty až do hloubek stovek mikrometrů (v závislosti na materiálu), což například poskytne informace o kovovém předmětu pod zkorodovanou vrchní vrstvou,“ řekla Martina Greplová Žáková, řešitelka projektu. Obě metody přitom zvládne jediná aparatura, vybavená veškerými potřebnými technologiemi.

V experimentální beamlině ELIMAIA se laserem urychlí protony, které následně ostřelují zkoumanou památku.

ELIMAIA dokáže poskytnout protonový svazek o definovaných parametrech pro uživatelský výzkum.

„Subjektům působícím v oblasti památkové péče a ochrany sbírek v hlavním městě tak nabídneme metody, které se běžně na jednom zařízení nedělají, avšak poskytují informaci o chemickém složení předmětu jak na jeho povrchu, tak pod ním. Metody můžeme zdokonalit právě díky použití laserového urychlovače, oproti běžně používanému konvenčnímu urychlovači. Bude tedy možné analyzovat památky, jejichž testování se z jakéhokoli důvodu odkládalo, stejně jako zpřesnit údaje o dílech, která se zkoumala nevhodnými či nedostatečnými metodami. Nedestruktivní analýzy plánujeme navíc nabídnout tzv. na klíč i široké veřejnosti. Obě metody jsou využitelné pro široké spektrum předmětů od malované

keramiky přes mince, obrazy a fresky až po plastiky, sochy, šperky a další,“ uvedla řešitelka projektu.

Zájem o využití zařízení projevila ještě před rozjezdem projektu řada institucí včetně Národní galerie Praha a Muzea hlavního města Prahy. Oba subjekty navíc pro potřeby jeho vývoje zapůjčily například mince, fragmenty keramiky a kovových artefaktů, či vzorové pigmenty ze svých tzv. nesbírkových předmětů. Ty posloužily jak úvodnímu zaškolení českého týmu v italském institutu, tak pro vznik databáze výsledků konvenčních metod, se kterými se budou data laserového PIXE a (D)PAA srovnávat.

Muzeum hlavního města Prahy zatím vědcům zapůjčilo tzv. nesbírkové předměty.

V budoucnu ovšem unikátní zařízení může přinést nové informace i o cenných předmětech uložených ve sbírkách.

Koronaviru navzdory

Ve vývoji nového zařízení se vědcům podařilo pokročit i loni, přestože mnoho aktivit i kapacitu týmu výrazně omezila pandemie koronaviru. Se zpožděním, až ve druhé půlce roku, ovšem mohly

Muzejní exponáty bude možné zkoumat bez rizika jejich poškození.

být ukončeny aktivity vztahující se k transportu laserového svazku, což je nutná podmínka pro realizaci vlastních metod. Projekt byl proto oproti původnímu plánu prodloužen do února příštího roku, tedy o šest měsíců.

„Letos plánujeme realizaci obou metod přímo na pracovišti Fyzikálního ústavu AV ČR a v závislosti na situaci také referenční měření na konvenčním urychlovači. Mělo by být otestováno širší spektrum vzorků. Referenční měření umožní optimální nastavení aparatury dle zkoumaného předmětu a samozřejmě také srovnání vhodnosti či potenciálních výhod laserového zdroje pro určitou metodu,“ řekla Martina Greplová Žáková.

Po svém dokončení projde nové zařízení experimentálním provozem, bude zajištěna ochrana duševního vlastnictví a také budou uzavírány smlouvy se zájemci o jeho využití.

Výsledky tohoto projektu v budoucnu přispějí i k vytvoření technického návrhu přenosné formy zařízení.

FAKTA O PROJEKTU

- Podpora z OP PPR schválená ve výzvě č. 32 nazvané Podpora transferu technologií z výzkumných organizací do praxe: 20,9 milionu korun
- Doba realizace projektu: 1. 3. 2019 - 28. 2. 2022
- Žadatel o podporu: Fyzikální ústav AV ČR, v.v.i.

Řešitelé projektu Martina Greplová Žáková (2. zleva), Daniele Margarone (6. zleva), Vasiliki Kantarelou (3. zprava) a Stanislav Stanček (1. zleva).

Nové osvětlení dopravních tepen: nižší cena, méně emisí, vyšší bezpečnost

Více než půl roku už mohou řidiči, cyklisté a chodci i za tmy bez obav využívat bezmála pět desítek frekventovaných úseků na silnicích v severovýchodní části Prahy. Zastaralá sodíková světla zde totiž byla nahrazena moderními svítidly s LED technologií.

Znamé naoranžovělé světlo pouličních lamp zmizelo z mnoha dopravně vytižených míst v Praze díky projektu,

který pražský operační program podpořil více než 31 miliony korun. Šlo o vůbec největší akci svého druhu v republice, při níž bylo na stožáry veřejného osvětlení na 45 silničních úsecích v pěti pražských městských částech namontováno místo dosavadních vysokotlakových sodíkových výbojek více než 4,5 tisíce LED svítidel. Leckdy až čtvrt století staré, energeticky náročné výbojky několika různých typů vyměnili pracovníci dodavatelské firmy ELTODO během loňského jara a léta za svítidla odpovídající současným potřebám a nárokům. Těmi jsou, kromě úspory energie při provozu a s ní související šetrnosti vůči životnímu prostředí, především delší životnost a vysoká svítivost.

Nová svítidla na hlavních tazích na severovýchodě Prahy pronikavě zlepšila podmínky k jízdě za tmy.

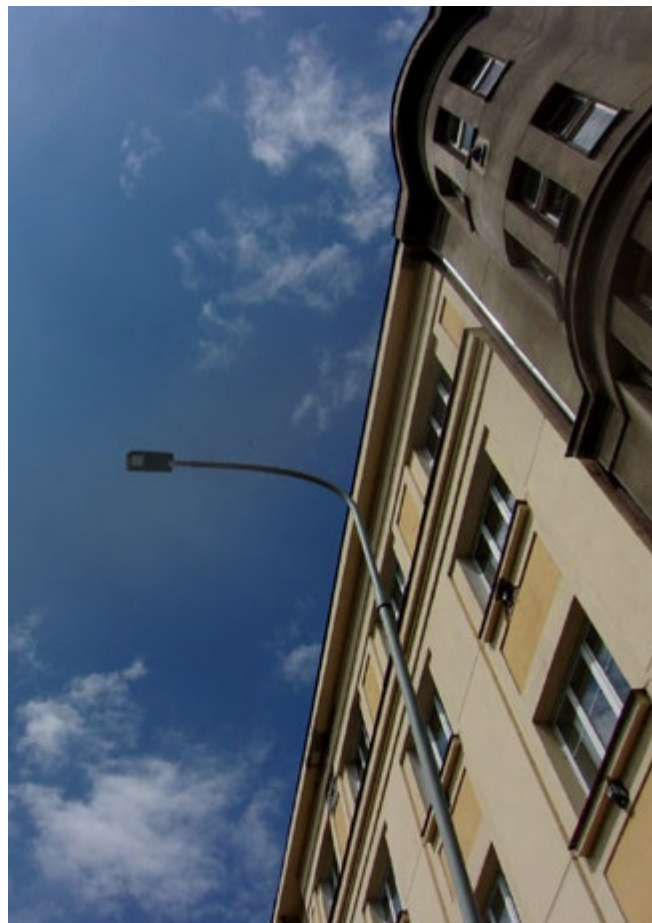
Nižší cena, méně smogu

Oproti původnímu stavu projekt počítá s úsporou téměř třetiny primární energie. „Roční náklady na dodávku energií doposud tvořily zhruba 31 procent celkových ročních nákladů na správu, provoz a obnovu soustavy veřejného osvětlení v Praze a činily přibližně 120 milionů korun bez DPH ročně. Energetický audit,

provedený loni v srpnu po výměně svítidel, potvrdil, že na úsecích osazených novými svítilnami bychom měli uspořit téměř třetinu, přičemž nižšímu odběru elektrické energie odpovídá i adekvátní pokles produkce emisí vznikajících při její výrobě,” řekl Jan Rak, ředitel magistrátního odboru hospodaření s majetkem, jenž spolu s odborem projektového řízení odpovídá za realizaci projektu.

Staré výbojky ustoupily LED svídlům.

Kladem nových svítidel je i jejich životnost převyšující 100 tisíc hodin, což při předpokládaných zhruba 11 hodinách svícení denně znamená 25 let provozu. Pokles jejich světelného toku za tuto dobu přitom činí jen deset procent, zatímco u výbojek o tuto hodnotu klesá už po dvou až třech letech svícení.

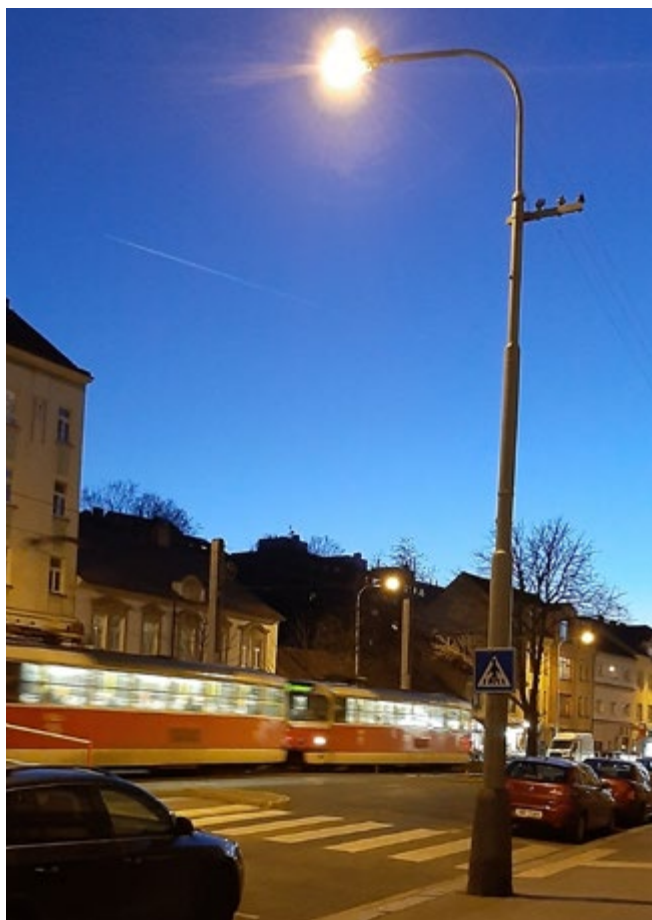

Nová svítilna také přispějí ke snížení tzv. světelného smogu, tedy vyzařování umělého světla směrem vzhůru, protože jejich světelný tok lze směřovat mnohem lépe, než to bylo možné u jejich předchůdců.

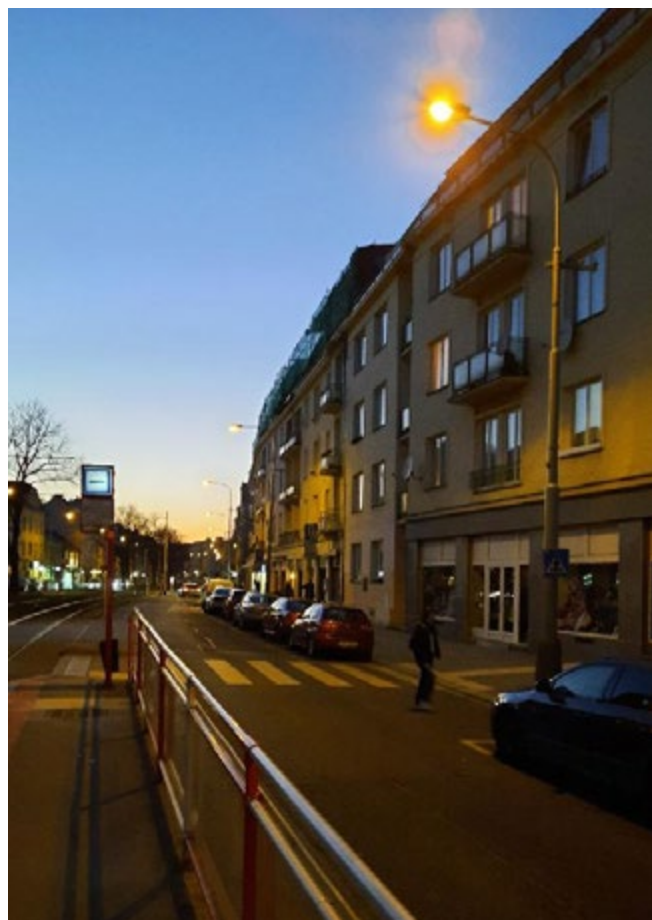
Vyšší bezpečnost

Jedním z cílů projektu je ovšem také přispět ke zvýšení bezpečnosti dopravy v Praze. Zatímco totiž v oranžovém světle sodíkových výbojek jsou barvy osvětlených předmětů špatně rozeznatelné, v bílém světle LED svítidel je rozlišitelnost mnohem vyšší. Rychlejší reakce řidičů

Výbojky nedokáží přechod osvětlit tak jako LED svítidla.

při bílém, než při žlutém světle, prokázaly i zahraniční studie. Vlastní výzkum pak před několika lety provedli členové České společnosti pro osvětlování a Společnosti pro rozvoj veřejného osvětlení. „*Instalací světelných zdrojů s bílým světlem, které mají vyšší barevné podání, dochází k lepšímu zhodnocení situace zrakem pozorovatele,*“ uvádějí autoři jedné z analýz. Údaje o dopravních nehodách

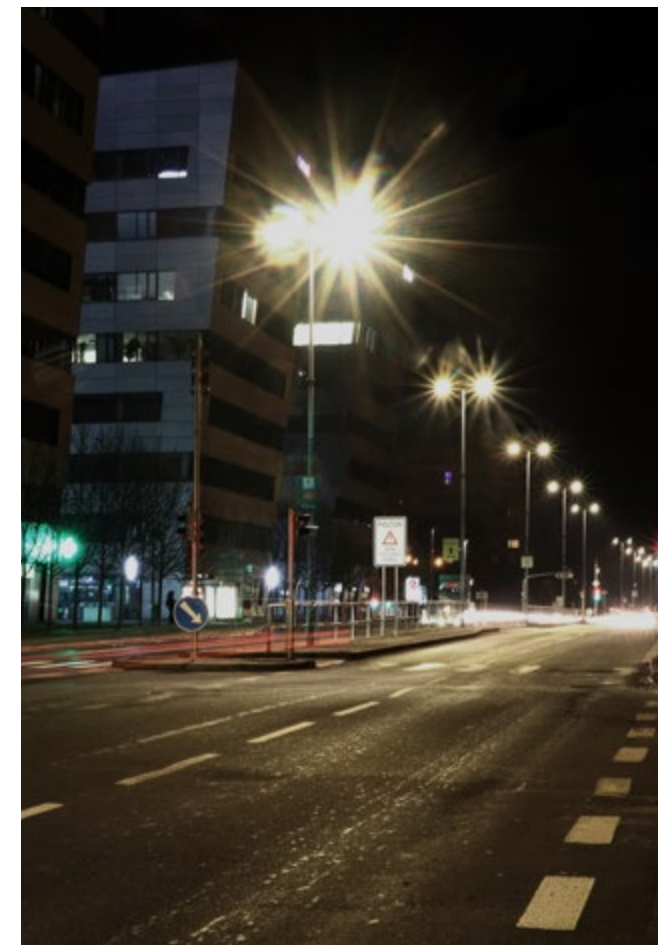
Lampa ozařuje okolí, ovšem chodce na přechodu příliš neosvětí.

na vybraných úsecích českých silnic podle nich prokázaly, že instalace kvalitnějšího osvětlení vedla k poklesu počtu nehod na těchto místech o 82 procent a zcela zabránila smrtelným kolizím. Náhrada žlutého světla ve světelných zdrojích bílým světlem pak měla i při zachování platné normy za následek snížení počtu nehod o 52 procent.

Takovéto přechody příliš důvěry nevyvolávají.

Zásadní význam má tento fakt zejména pro bezpečnost chodců na přechodech. Podle dostupných údajů se totiž zhruba každá pátá nehoda v Praze stane v noci a na noc také připadá velká část smrtelných nehod. Loni se v Praze stalo bezmála 20 tisíc nehod, 22 lidí při nich zemřelo a 131 dalších bylo těžce zraněno.

Při správném bílém osvětlení mají řidiči šanci reagovat včas.

Pečlivá příprava

Realizaci projektu předcházely v letech 2009 až 2015 pilotní projekt rozdělený do dvou etap. V jeho první etapě bylo 105 LED svítidel instalováno na Smíchově, ve druhé etapě, na níž se podíleli i odborníci z Katedry elektroenergetiky ČVUT FEL, bylo 150 LED svítidel instalováno na Karlově náměstí a v jeho

okolí. Protože pilotní projekt prokázal výhody použití LED svítidel v soustavě pražského veřejného osvětlení, bylo možné začít uvažovat o jejich širším využití.

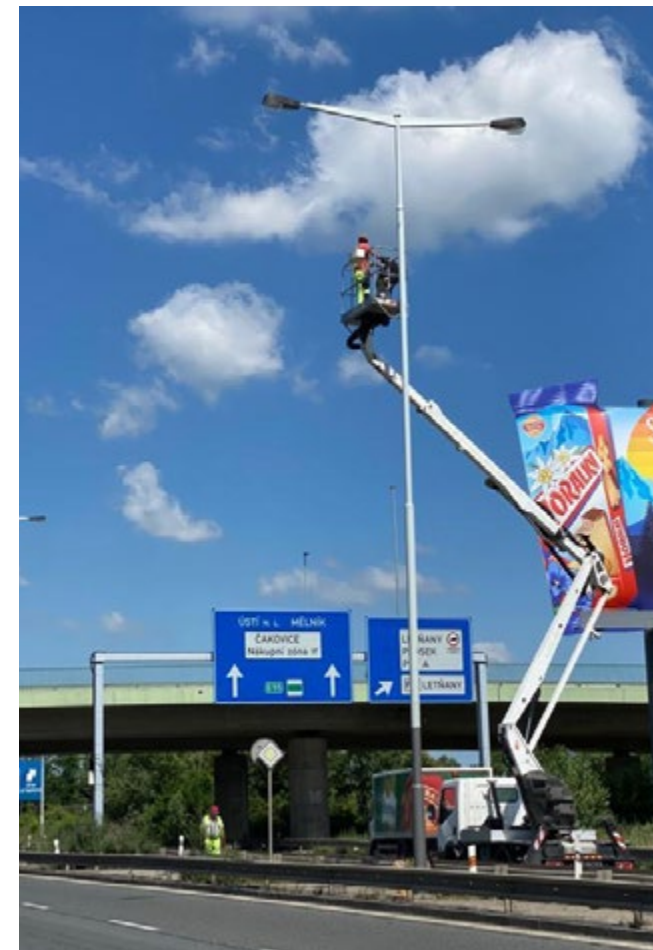
Díky prostředkům vyčleněným v pražském operačním programu byla na jaře 2018 zahájena příprava výměny svítidel v rozsahu, který nemá v České republice obdoby.

Pilotní projekt, realizovaný nejprve na Smíchově a později na Karlově náměstí, prokázal výhody LED svítidel.

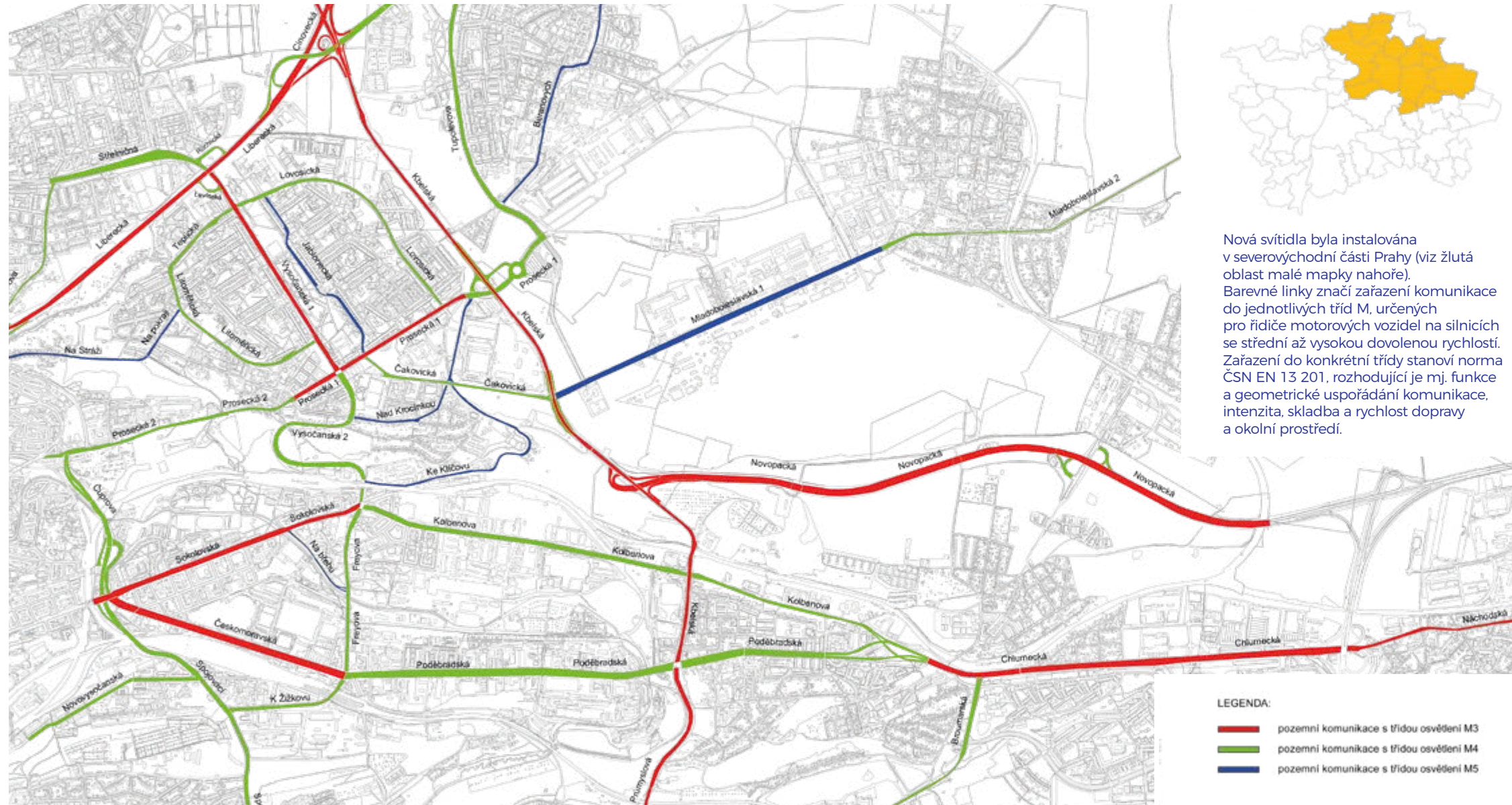
„V jednotlivých fázích projektu byly vypsány potřebné veřejné zakázky. Před vyhlášením veřejné zakázky na dodávku a instalaci svítidel byla oproti původnímu plánu zařazena i předběžná tržní konzultace. Jejím cílem bylo ověřit, zda jsou na trhu dodavatelé schopní zakázku za stanovených podmínek realizovat. Dosavadní výměny svítidel veřejného

osvětlení prováděné v České republice měly rozsah desítek, maximálně stovek kusů, zatímco v rámci našeho projektu byla plánována výměna více jak 4,5 tisíce svítidel. Kvalitní zpracování zadávací dokumentace a nastavení podmínek smlouvy tak bylo pro úspěšnou realizaci projektu zcela zásadní,” podotkl Jan Rak.

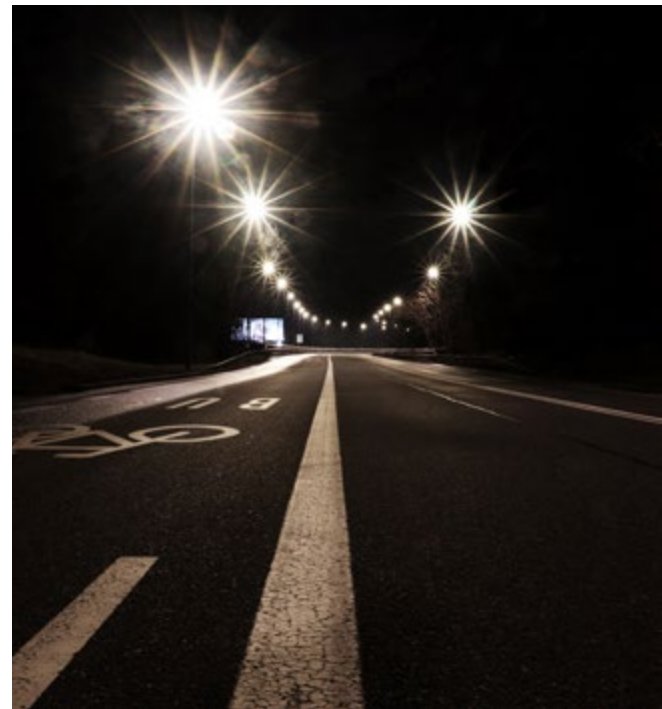

Rozsah výměny svítidel neměl v České republice obdoby.

Při výběru úseků určených k výměně svítidel musela být zohledněna především intenzita dopravy v dané oblasti a potřebná provázanost jejich hlavních komunikací či stav a stáří stožárů veřejného osvětlení. Podmínkami bylo, aby všechny prvky soustavy veřejného osvětlení byly majetkem hlavního města a nacházely se na jeho území, aby všechna svítidla sloužila k zajištění provozu městské silniční dopravy a výměna každého z nich vedla k významné úspoře energie. Osvětlení bylo také nutné přizpůsobit jednotlivým třídám a typům komunikace, a to v závislosti na intenzitě dopravy a typu osvětlovaného prostoru. Vzhledem k aktuální situaci na místě byly při podrobné přípravě výměny čtyři z původně navržených úseků nahrazeny jinými.

Náročná instalace

Zájem o zakázku na dodání a instalaci svítidel projevil podáním nabídky devět firem, z nichž v lednu 2020 pražští radní vybrali ELTODO OSVĚTLENÍ, s.r.o. Samotná výměna svítidel odstartovala loni v dubnu a během následujících pěti měsíců se dotkla 45 úseků na území městských částí Praha 8, 9, 14, 18 a 19. Postupně demontované výbojky putovaly ke správci veřejného osvětlení k využití na náhradní díly, či k případné likvidaci a na stožárech veřejného osvětlení je nahradilo celkem 4577 LED svítidel od firmy Signify. Následoval zkušební provoz, revize a odstranění zjištěných vad a nedodělků.

Výměna svítidel probíhala za plného provozu.

„Ačkoli se vzhledem k rozsahu výměny ukázal termín jejího plánovaného ukončení jako velmi ambiciózní, dodavatel zvládl instalaci i uvedení do provozu ve stanovené době, takže 31. července mohlo být dílo předáno,“ řekl Jan Rak.

Pronikavého zlepšení veřejného osvětlení se dočkala rozsáhlá ucelená oblast na severovýchodě metropole. Největší proměnou prošly nejvytíženější zdejší komunikace, jako je Cínovecká, Chlumecká, Liberecká či Novopacká. A jakým potřízím během výměny svítidel čelili pracovníci dodavatelské firmy? *„Termíny dodávek byly i kvůli pandemii vždy do poslední chvíle nejisté. Bylo proto velmi náročné zorganizovat všechny činnosti tak,*

aby technici měli vždy k dispozici svítidla všech potřebných typů a mohli nezbytné úkony provést najednou bez toho, že by se na jednotlivá místa museli vracet. Práce probíhaly za hustého provozu, takže aby byla dopravní omezení co nejkratší, měli jsme na těch nejvytíženějších úsecích v jednu chvíli nasazeno až 12 plošin s posádkami. Každý si ale asi umí představit, jak to vypadá například na Liberecké, když tam uzavřete jeden jízdní pruh, a co si tak naši lidé vyslechli... Jsme proto pyšní na vysoké nasazení a úsilí, jaké vyvinuli naši pracovníci i pracovníci subdodavatelů. Těší nás také minimum reklamací a kladné ohlasy odborné veřejnosti,“ řekl Vítězslav Chmelík, jednatel dodavatelské firmy.

Práce se nezastavily ani v pozdních hodinách a za tmy.

FAKTA O PROJEKTU

- Podpora z OP PPR schválená ve výzvě č. 40 nazvané Energetické úspory v městských objektech – Zvyšování energetické efektivity v rámci objektů a technických zařízení pro zajištění provozu městské silniční dopravy: 31,3 milionu korun
- Doba realizace projektu: 1. 3. 2018 - 31. 8. 2020
- Žadatel o podporu: Hlavní město Praha

Komunitní centrum Borůvka pomáhá handicapovaným zapojit se do běžného života

Aktivizovat děti a mladé lidi s vrozeným či získaným handicapem, pomoci jim objevit a rozvinout jejich jedinečnost a schopnosti a také přispět k propojení komunity lidí s postižením a bez něj je cílem týmu zkušených odborníků působících v komunitním centru Borůvka, jež funguje v prostorách Jedličkova ústavu na pražském Vyšehradě.

Komunitní centrum působí v prostorách Jedličkova ústavu.

Svou činnost toto centrum zahájilo před čtyřmi lety. Podpora z pražského operačního programu tehdy umožnila společnosti Borůvka Praha o.p.s., zaměřené na pomoc handicapovaným, rozšířit nabídku jejich aktivit. K rehabilitacím tělesně postižených, jejich tréninkovému zaměstnávání v obchůdku a kavárně, pracovním místům

v charitativním obchůdku pro zdravotně postižené, dílně švadlen či poradenství tak přibýlo i komunitní centrum. Je určeno studentům a absolventům škol Jedličkova ústavu a dalším handicapovaným. Usiluje o zmírnění sociálního vyloučení lidí s postižením, stále patrného například v oblasti zaměstnanosti, přístupu ke vzdělávání či kulturnímu vyžití.

Těžištěm aktivit KC Borůvka je známá TA KAVÁRNA.

Více příležitostí - více možností

Zaměření činnosti centra vychází mimo jiné z toho, že absolventi Jedličkova ústavu a dalších speciálních škol mají vzhledem ke svým handicapům v podobě dětské mozkové obrny, epilepsie, různých neurologických diagnóz, následků mrtvice či třeba úrazu méně příležitostí navazovat kontakty

a budovat sociální síť využitelné pro zapojení do většinové společnosti, a to včetně přirozených sítí pro budoucí pracovní uplatnění. Vzhledem ke svému postižení mají také méně příležitostí získávat zkušenosti a dovednosti potřebné pro život, ať už na brigádách, ve vzdělávacích kurzech, prostřednictvím cestování nebo volnočasových aktivit.

Kvůli pandemii se oblíbené trhy loni pořádat nemohly.

Svým klientům proto nové komunitní centrum nabídlo řadu vzdělávacích a kulturních aktivit, počínaje koncerty, výstavami a divadelními představeními, přes vánoční trhy a trhy chráněných dílen, až po vzdělávací kurzy a konzultace,

zaměřené na různé oblasti. Jednotlivé aktivity se odehrávají v prostorách Jedličkova ústavu a škol. Jejich těžištěm je TA KAVÁRNA, kterou si oblíbily i stovky lidí bez handicapu, a to nejen těch žijících v okolí.

Za běžného provozu se v TA KAVÁRNĚ často konají i koncerty.

Pomoc na míru

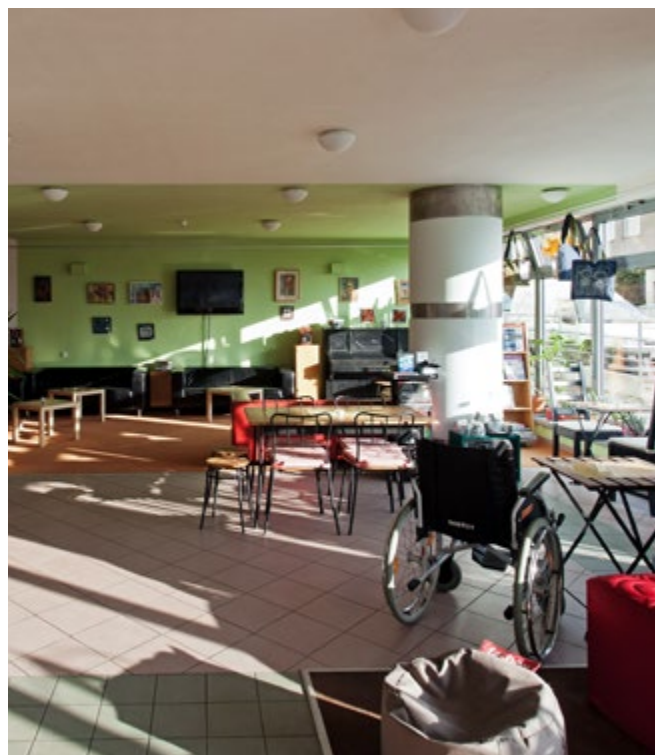
Druhá dotace z pražského operačního programu před dvěma lety umožnila centru aktivity rozšířit a nasměrovat. Pokračovalo například i kariérní poradenství, které rozvíjí oblasti jako mapování vlastních dovedností a znalostí, vyhledávání vhodných pracovních míst, příprava CV a motivačního dopisu, online prezentace či příprava na pohovory. Cílem pořádaných kurzů a individuálních konzultací je podporovat potenciál a aktivní přístup každého z klientů a cílit na to, co lze rozvíjet a zlepšit, ne na postižení jako takové.

Oblíbené jsou například kurzy zaměřené na rozvoj kariéry.

Jako potřebné se ukázalo kromě jiného také pořádání kurzů finanční gramotnosti. Podle pracovníků centra totiž finance mnohých jejich klientů zcela řídí rodiče, kteří jim také - z obavy, aby se nedostali do finančních obtíží - třeba ani v dospělosti nedají bankovní kartu. Někteří klienti rovněž uzavírají velmi nevýhodné půjčky a následně se mohou dostat do dluhů i problémů s exekucemi.

Loňský březen, pandemie koronaviru a vyhlášení prvního nouzového stavu sice přinesly okamžité přerušení, v lepším případě utlumení většiny aktivit, jeho pracovníci se ovšem nevzdali. Stejně tak jejich klienti.

S přestávkami už rok však toto místo zeje prázdnotou.

„V první vlně byla většina lidí v šoku a aktivity se musely pozastavit - těžko budete pořádát koncerty v momentě, kdy se nesmějí setkávat lidé. Aktivity, které šly přesunout do online prostředí, jsme přesunuli, popřípadě - v rámci kroužku jemné motoriky - šily jeho účastnice z domova roušky pod dálkovým vedením vedoucí kroužku. Vozili jsme jim materiál domů a hotové roušky opět vyzvedávali a darovali jsme je do domovů důchodců, LDN a na dialýzu ÚVN. Roušky našily i pro další klienty centra. Snažili jsme se pomáhat v rámci komunitního centra alespoň jinak,“ popsala programová vedoucí komunitního centra Veronika Moudrá období, od jehož počátku právě uplynul rok.

Účastnice kroužku jemné motoriky šily doma roušky pro seniory.

Letní obleva

Po uvolnění tehdejších vládních opatření se sice činnost centra znovu rozjela, avšak s ohledem na to, že mnoho studentů škol Jedličkova ústavu nebylo v létě v Praze, se pořádaly jen některé aktivity. Uspokojilo se několik koncertů a výstav, obnovilo se poradenství a také oblíbený kroužek pro rozvoj jemné motoriky. Od vzniku

centra ho vede Ilona Stachová, která se práci s lidmi se zdravotním postižením věnuje už 27 let. „Jsem ráda, že svými znalostmi mohu někomu pomoci, předat mu své vědomosti a něco ho naučit. Náš kroužek pomáhá lidem s postižením hrubé a jemné motoriky rozvíjet manuální činnost. Navíc mají jeho účastníci možnost potkávat se s vrstevníky, hovořit spolu a vyměňovat si názory a zkušenosti, takže kroužek má i sociální dopad,“ řekla Ilona Stachová.

V létě bylo možné uspořádat několik koncertů a výstav.

Na podzim však kavárna opět musela zavřít.

Ilona Stachová vede v centru kroužek jemné motoriky.

„Chodím sem už dlouho, jsem na vozíku a mám postiženou jemnou motoriku. Kroužek mi částečně nahrazuje rehabilitaci, protože tím, jak pracuji s různými materiály nebo stříhám, si současně procvičuji prsty. To mi pomáhá v další práci,“ řekla Katka, jedna z návštěvnic kroužku. Spokojená je v něm i Simona. „Naučila jsem se tu částečně šít na stroji, vyšívát na látku i na papír. Také jsem ráda, že v kroužku potkávám kamarády, kteří rovněž mají nějaký problém,“ podotkla.

Svým účastníkům kroužek pomáhá rehabilitovat ruce.

Prázdninové uvolnění

Období mezi první a druhou vlnou pandemie umožnilo uspořádat pro děti a studenty nejen ze škol Jedličkova ústavu s tělesným a kombinovaným postižením letní tábor. Stejně jako o rok dříve ho pracovníci centra připravili ve spolupráci s organizací Země lidí o.p.s., která má s tábory pro děti s handicapem mnoholeté zkušenosti. Týdenní pobyt, jehož se zúčastnilo 28 šesti až patnáctiletých dětí, se konal v bezbariérové chatové osadě Buková u Nových Hradů, která patří Jedličkovu ústavu. Kemp leží u rybníka, uprostřed lesa a polí a je zcela uzpůsoben potřebám dětí s tělesným

postižením. Má vlastní jídelnu s kuchyní, společenskou místnost, hřiště, dvě ohniště, bezbariérové sociální zařízení i chatičky pro dvě osoby. Bezbariérový je i srub, v němž je marodka a zdravotnické zařízení.

„Tábor jsme připravili pro děti, které tráví celý školní rok v Praze a o prázdninách by si rády odpočinuly a změnily prostředí. Chtěli jsme, aby - stejně jako zdravé děti - měly i děti s postižením možnost zažít klasický letní tábor se zdravým vzduchem, vůní lesa, koupáním, spaním v chatkách a novými kamarády. Takový pobyt jim také pomůže získat zdravé sebevědomí, odbourat nejistotu a strach z kolektivu,“ řekla Veronika Moudrá.

Mimořádnému zájmu dětí se těší letní tábor.

Vedle večerů u táboráku a mnoha dalších zážitků na děti loni čekala poutavá celotáborová hra nazvaná „Ať žijí duchové“, inspirovaná stejnojmenným filmem. „Ve všech tábornících se nám povedlo vzbudit o hru nebývalý zájem, byli nesmírně soutěživí a snažili se být co nejplatnějšími členy svých oddílů,“ poznamenala s úsměvem programová vedoucí centra.

Týdenní pobyt v přírodě se podařilo uspořádat i loni.

„Vzhledem k jarnímu lockdownu a omezeným kontaktům s vrstevníky byly děti možnostmi zúčastnit se tábora obzvlášť nadšené. Nám se zase podařilo ukázat jim, že nejsou jediné, které mají zdravotní problém, a že v rámci podobných akcí neexistují bariéry, jež by nebylo možné překonat,“ shrnula přínos akce Veronika Moudrá.

Inspirací celotáborové hry byl film Ať žijí duchové.

Práce, která má smysl

Sama působí v neziskovém sektoru osm let, z toho čtyři roky v Komunitním centru Borůvka. „Práci jsem si vybrala proto, že mi dává smysl. Myslím si, že propojovat komunitu lidí s postižením

Minulý týden se konal streamovaný koncert Xaviera Baumaxy.

s komunitou lidí bez postižení je velice důležité pro celou naši společnost. Zároveň je důležité umožnit lidem s handicapem kulturní vyžití, vzdělávání a poradenství, k nimž by se třeba jinak z finančních důvodů, či kvůli bariérovosti prostor a svým specifickým potřebám nedostali,” zdůraznila.

Veronika Moudrá působí v KC Borůvka od jeho vzniku.

Další vlna pandemie a znovu vyhlášený nouzový stav na podzim většinu aktivit centra opět zmrazily. „Při podzimní vlně jsme doufali, že omezení nebudou trvat moc dlouho. To se bohužel nestalo, a tak jsme požádali o prodloužení projektu ještě na tři měsíce v letošním roce a některé aktivity realizujeme online. Nemožnost se setkávat centru opravdu nesvědčí, ale doufáme v lepší zítřky a na březen máme třeba naplánované čtyři streamované koncerty,” neztrácí optimismus programová vedoucí komunitního centra Borůvka.

FAKTA O PROJEKTU

- Podpora z OP PPR schválená ve výzvě č. 34 nazvané Podpora komunitního života a sociálního podnikání: 2,6 milionu korun
- Doba realizace projektu: 1. 1. 2019 - 31. 3. 2021
- Žadatel o podporu: Borůvka Praha o.p.s.

Horizontální principy

Tentokrát se podíváme na horizontální principy, neboli klíčová témata, která musejí žadatelé respektovat a která jdou napříč všemi oblastmi a operačními programy. Povinnost zajistit nastavení a implementaci horizontálních

principů v programovém období 2014–2020 vychází z čl. 7 a 8 Obecného nařízení. Nastavení a implementace OP PPR musejí být v souladu se základními horizontálními principy, jimiž jsou:

- **Podpora rovnosti žen a mužů a nediskriminace**

- znamená potírání diskriminace na základě pohlaví (genderové hledisko), rasy, etnického původu, náboženského vyznání, víry, zdravotního postižení, věku, či sexuální orientace.
- vztahuje se i na další znevýhodněné skupiny, jako jsou migranti, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby s nízkou kvalifikací, osoby z obtížně dopravně dostupných oblastí, drogově závislí, propuštění vězni, absolventi škol; souhrnně skupiny ohrožené sociálním vyloučením.

- **Udržitelný rozvoj**

- je to způsob rozvoje lidské společnosti, který uvádí v soulad hospodářský a společenský pokrok s plnohodnotným zachováním životního prostředí.
- je postaven na třech pilířích – sociálním, ekonomickém a environmentálním, jimž by měl být věnován stejný podíl.
- „Udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“ (Václav Hála, zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí)

Pro určení, jak daný projekt přispívá k horizontálním principům, je zaveden tzv. číselník, ze kterého žadatel vybírá, zda jde o neutrální, pozitivní, nebo cíleně zaměřený projekt.

Teorie již tedy byla shrnuta a následně si zde ukážeme, jak dochází k naplňování horizontálních principů v praxi. Níže jsou představeny příklady toho, jak konkrétní projekty z pražského operačního programu přispívají k podpoře rovnosti žen a mužů, nediskriminaci a k udržitelnému rozvoji.

Z hlediska podpory rovnosti žen a mužů a nediskriminace je projekt:

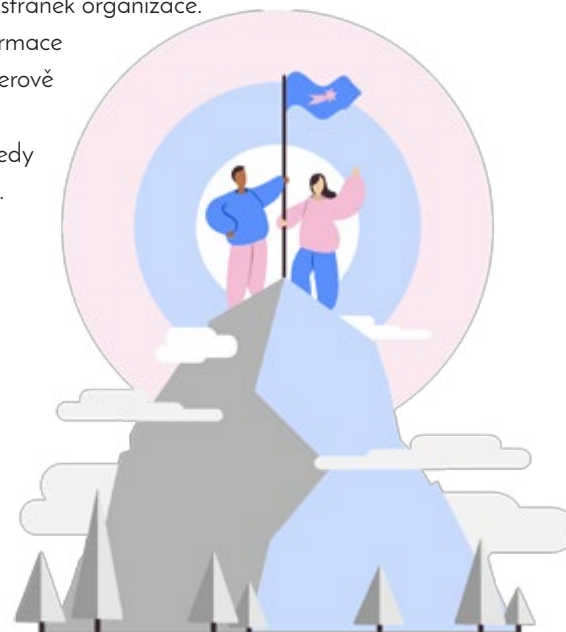
- **cílený (cíleně zaměřený)**, jestliže jeho hlavním cílem je odstranění nerovností v příležitostech mezi muži a ženami a odstranění překážek pro účast znevýhodněných skupin na trhu práce, v hospodářském, sociálním, či rodinném životě.
- **Příklad: Posílení životního elánu seniorů společnými zážitky s nejmladší generací** je mezigenerační projekt, přispívající k udržení seniorů v přirozeném prostředí. Otevření přístupu seniorů k aktivitám ostatních generací umožňuje seniorům předat jejich zkušenosti, mladší generaci, a to prostřednictvím pravidelných setkávání, předčítání pohádek, společnou práci v tvořivých dílnách a technickou výpomocí dětem ve školkách.
- **pozitivní**, jestliže rovné příležitosti nejsou hlavní náplní projektu, ale projektové aktivity přesto přispívají k odstraňování diskriminace (dopravní obslužnost umožní přístup handicapovaným apod.) a k odstraňování nerovnosti mezi muži a ženami. Dále lze projekt označit za pozitivní

k rovným příležitostem v případě, kdy doprovodné aktivity umožňují participaci znevýhodněných skupin.

- **Příklad: Komunitní centrum Protěž II** je projekt určený příslušníkům všech cílových skupin bez ohledu na pohlaví, zaměřený na cílovou skupinu rodin s dětmi v nepříznivé sociální situaci, kterým bude poskytnuto bezplatné poradenství a další služby (vzájemné hlídání dětí atd.). Díky projektu budou mít sociálně slabší možnost lépe se zapojit do společnosti a na pracovní trh.

- **neutrální**, pokud u něj nelze vysledovat přímý ani nepřímý vliv.

- **Příklad: Nutričně vyvážené obědy pro seniory v Praze** je projekt zaměřený na informování o politice rovných příležitostí prostřednictvím motivačních seminářů a webových stránek organizace. Veškeré informace budou genderově vyvážené, projekt má tedy neutrální vliv.

Z hlediska udržitelného rozvoje je projekt:

- **cílený (cíleně zaměřený)**, jestliže jeho hlavním cílem jsou investice přímo zaměřené na zlepšování a ochranu životního prostředí.
- **pozitivní**, jestliže jeho hlavním cílem nejsou investice přímo zaměřené na zlepšování a ochranu životního prostředí, avšak projekt částečně může svými efekty k tomuto tématu přispívat.
- **Příklad: Radnice Prahy 14 - energetické úspory** je projekt revitalizace energeticky náročné budovy ÚMČ Praha 14 na energeticky vysoce efektivní budovu, využívající obnovitelné zdroje energie, integraci inteligentních BMS na bázi IT řešení a prvků zeleně s využitím dešťové vody. Přispěje ke zlepšení ovzduší snížením spotřeby primární energie a emisí skleníkových plynů.

- **neutrální**, ten, který má neutrální vliv na životní prostředí.

- **Příklad: Rozvoj integračních aktivit komunitního centra a zahrady Kotlaska** je projekt podporující ochranu životního prostředí a hospodárné využívání zdrojů v těchto aspektech: zaměření na péči o veřejnou zeleň se zapojením komunity a podpora vztahu obyvatel města k životnímu prostředí; ekologické/bio pěstování a rozvoj ekologicky šetrných způsobů nakládání s půdou, biologickým odpadem a zelení; podpora místních produktů a samozásobitelství; environmentální výchova; vzdělávání v oblasti ekologie a zdravého životního stylu.

PENIZEPRO**PRAHU**.cz

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

